

Бочарникова Т. Ф.,*кандидат педагогічних наук,**доцент кафедри романо-германської філології**Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна**<https://orcid.org/0000-0002-3526-9400>***Сафронов А. С.,***студент 2-го року магістратури**Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна**<https://orcid.org/0009-0009-5972-3143>*

РОЛЬ ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТІВ У СУЧАСНОМУ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ: ДОПОМІЖНІ ЗАСОБИ ЧИ КОНКУРЕНТИ ПРОФЕСІЙНИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Анотація. У статті досліджується роль сучасних онлайн-інструментів у сфері перекладу та їхній вплив на професійну діяльність перекладачів, систематизуються основні групи цифрових ресурсів, серед яких онлайн-перекладачі (Google Translate, DeepL, Bing Translator), електронні словники (PONS, Lingvo Live) та системи контекстного пошуку (Reverso Context, Glosbe). Наголошується, що кожна з цих категорій має власні функціональні можливості, переваги та обмеження у практичному застосуванні.

Онлайн-перекладачі забезпечують швидкий доступ до текстів іноземною мовою та демонструють зростаючий рівень точності завдяки нейронним алгоритмам, проте часто допускають стилістичні огріхи й неточності у випадку складних чи художніх текстів. Електронні словники поєднують традиційні лексикографічні засади з перевагами цифрових технологій: вони надають граматичні характеристики, приклади контекстуального вживання та галузеву термінологію, проте їхня актуальність залежить від повноти баз і частоти оновлень. Системи контекстного пошуку дозволяють бачити слова та фрази у живих текстах, що допомагає уникати калькування й точніше враховувати культурні й прагматичні особливості. Водночас якість результатів таких сервісів напряму залежить від надійності наданих прикладів.

Доведено, що поява та активне використання онлайн-інструментів суттєво трансформують роль перекладача. Відтепер він не лише продукує текст, а й виступає редактором та аналітиком машинного перекладу, відповідальним за стилістичну й культурну адаптацію змісту. Перекладач стає «медіатором» між машинними алгоритмами та живою мовою, поєднуючи лінгвістичні знання, культурну обізнаність та технологічні компетенції. У статті підкреслюється, що цифрові ресурси не замінюють людську працю, проте підвищують швидкість, продуктивність і якість перекладу, звільняючи перекладача від рутинних операцій.

Таким чином, сучасні мультимедійні засоби сприяють формуванню нової моделі професійної діяльності перекладача, яка вимагає не лише мовної майстерності, а й глибокого розуміння цифрових технологій. У статті обґрунтовується, що саме поєднання лінгвістичної, культурної та технічної компетентностей формує конкурентоспроможного фахівця в умовах глобалізації та цифровізації комунікацій.

Ключові слова: онлайн-перекладачі, електронні словники, системи контекстного пошуку, Google Translate,

DeepL, Bing Translator, PONS, Lingvo Live, Reverso Context, Glosbe, машинний переклад, перекладознавство, штучний інтелект, професійна діяльність перекладача.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасному світі, де глобалізаційні процеси та розвиток інформаційних технологій відбуваються надзвичайно швидкими темпами, переклад стає одним із ключових чинників міжкультурної комунікації. Водночас у сфері перекладу дедалі більшого поширення набувають онлайн-інструменти – машинні перекладачі, електронні словники, корпуси текстів та системи контекстного пошуку. Їхня популярність зумовлена доступністю, оперативністю отримання результатів та здатністю швидко обробляти великі обсяги текстової інформації.

Однак виникає низка проблемних питань. З одного боку, онлайн-інструменти значно полегшують роботу перекладача, забезпечують швидкий доступ до іншомовних ресурсів і допомагають у процесі навчання. З іншого боку – постає дилема: чи не становлять ці технології потенційну загрозу для професійної перекладацької діяльності, знижуючи попит на людський переклад та спрощуючи уявлення про його складність?

Таким чином, актуальність дослідження полягає у необхідності з'ясувати, чи виступають онлайн-інструменти виключно допоміжними засобами перекладацької практики, чи їх можна вважати конкурентами професійних перекладачів у сучасному перекладознавстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему використання онлайн-інструментів перекладу вивчали низка українських та закордонних дослідників: О. Давиденко розглядає використання онлайн-перекладачів у навчальному процесі англійської мови для технічних спеціальностей, аналізує переваги й обмеження різних інструментів – Google Translate, Reverso Context, DeepL тощо, та наголошує на важливості педагогічного керівництва при їх використанні; А. Ольховська та А. Чистякова провели експериментальне дослідження, що вивчало вплив систем машинного перекладу (DeepL, Microsoft Translator) на якість перекладу текстів у галузі юнгіанської психології, іншим дослідженням вони охопили юридичні тексти, порівню-

ючи DeepL і Google Translate, та визначили якісні відмінності в перекладах правничої термінології; також вони оцінили переклад текстів у сфері нейробіології за допомогою різних МТ-систем – DeepL, Onlinedoctranslator, Bing – і проаналізували, яке рішення забезпечує кращу якість перекладу; С. Юрковська та О. Дяченко досліджують мовні норми та якість перекладу, які забезпечують сучасні онлайн-ресурси перекладу; М. Єзік та Г. Сабадир висвітлюють технічні та лінгвістичні обмеження нейросистем машинного перекладу, наголошуючи на важливості обґрунтованого підходу при їх застосуванні. Емілі Хелміч досліджувала використання онлайн-перекладачів студентами у процесі письма іноземними мовами та педагогічні наслідки їх застосування; Сільвія Альма Пьясолла та Беатріс Саволді оцінили гендерні зсуви в трьох комерційних системах машинного перекладу – Google Translate, DeepL та Modern MT – і порівнювали їхню продуктивність за мовними парами.

Мета статті полягає у дослідженні ролі та порівняльному аналізі сучасних онлайн-інструментів у сфері перекладознавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні онлайн-інструменти, які активно використовуються у сфері перекладу, можна умовно поділити на кілька груп: онлайн-перекладачі, електронні словники та системи контекстного пошуку (онлайн-порівнювачі). Кожна з цих категорій має свої особливості, переваги та обмеження у застосуванні:

1. Онлайн-перекладачі. До найпопулярніших інструментів цього типу належать *Google Translate*, *DeepL* та *Bing Translator*. Їхня основна перевага полягає у швидкості та доступності: користувач має змогу отримати переклад практично миттєво. Завдяки алгоритмам нейронного машинного перекладу сучасні онлайн-перекладачі демонструють досить високий рівень точності, особливо у перекладі загальноживаної лексики та простих синтаксичних конструкцій. Проте у випадку з художніми текстами, термінологічно насиченими чи культурно маркованими висловами ці системи часто допускають помилки, калькування та втрачають стилістичні відтінки. У цьому сенсі Марія Каміла Салас Валенсія [1] визначає онлайн-перекладач як «... програмний додаток, що використовує технології штучного інтелекту та методи обробки природної мови для автоматичного перетворення тексту з однієї мови на іншу». Отже, онлайн-перекладачі доцільно розглядати насамперед як допоміжний інструмент для отримання «чернетки» перекладу.

2. Онлайн-словники. Онлайн-словники посідають особливе місце серед інструментів перекладача, адже поєднують у собі багатовікову традицію лексикографії та сучасні технології оцифрування знань. Традиційно словник – це книга або каталог, який містить більшість слів, що використовуються в певній мові. У цифрову епоху словники набули нової форми – онлайн-словників, які є електронною версією друкованих видань. Як правило, вони створюються на основі вже опублікованих лексикографічних праць, проте значно розширюють можливості користувача завдяки швидкому доступу до інформації, пошуку за ключовими словами та інтеграції з іншими ресурсами. Серед найбільш уживаних електронних словників можна назвати PONS, Lingvo Live. Їхньою сильною стороною є багатоваріантність перекладів, можливе подання граматичних характеристик, прикладів уживання слова у контексті, а також галузевої термінології. Це допомагає уникати лексичних неточностей і підвищує якість перекладу. Водночас слід зазначити, що онлайн-словники, попри свою надійність та академічність,

не завжди встигають за найновішими тенденціями мовного розвитку. Їхня ефективність безпосередньо залежить від повноти бази даних і частоти оновлення [2]. Крім того, сьогодні існує низка різновидів словників – навчальні, двомовні, словники синонімів та антонімів, спеціалізовані галузеві словники, етимологічні тощо. Їхнє використання забезпечує комплексний підхід до аналізу іншомовної лексики та дозволяє перекладачеві точніше добирати мовні відповідники.

3. Онлайн-порівнювачі перекладів (системи контекстного пошуку при перекладі). До прикладів цієї категорії можна віднести такі сервіси як *Reverso Context* та *Glosbe*. Вони ґрунтуються на паралельних базах накопичування готових варіантів перекладів і дозволяють користувачеві бачити не лише переклад окремого слова, а й приклади його вживання у різних контекстах. Це суттєво допомагає уникати калькування та враховувати прагматичні, культурні й стилістичні особливості мови перекладу. Недоліком таких систем є те, що якість прикладів залежить від самої якості перекладів, їх авторського вибору у підході перекладу: можуть траплятися випадки, коли контекстні зразки є неточними або стилістично невдалими, можуть бути помилки у перекладах, а алгоритми штучного інтелекту можуть використовувати двомовні бази популярних мов (наприклад, іспанської чи англійської) для перекладу «третіх» мов, що лише набувають популярності на сервісі, що може призводити до некоректного відтворення перекладу.

Таким чином доходимо висновку, що у сучасному перекладознавстві відбуваються значні трансформації, зумовлені розвитком інформаційних технологій і штучного інтелекту.

Онлайн-перекладачі, такі як *Google Translate*, *DeepL* та *Bing Translator*, значно спрощують процес обміну інформацією між мовами, роблячи його швидким та доступним. Водночас їхня поява породжує питання: чи замінять вони професійних перекладачів, чи залишаються лише потужними допоміжними засобами [3]? Розглянемо кожен сервіс детальніше для оцінки його переваг, недоліків і впливу на роль сучасного перекладача.

Google Translate [4] – один із найпопулярніших онлайн-інструментів для перекладу текстів. Його головні переваги полягають у широкій мовній підтримці (понад 100 мов), високій швидкості перекладу та доступності для користувачів у всьому світі. Крім того, сервіс легко інтегрується з іншими продуктами Google, такими як *Google Docs* і *Gmail*, що значно спрощує робочі процеси. Проте *Google Translate* має і недоліки. Переклади іноді бувають неточними, особливо для складних або спеціалізованих текстів. Інструмент не завжди враховує культурні та контекстуальні нюанси, що може призводити до помилок. Також іноді виникають проблеми з відображенням форматування оригінального тексту. Для професійних перекладачів *Google Translate* є корисним інструментом для попереднього ознайомлення з текстом або швидкого перекладу, проте його результати завжди потребують редакції та перевірки людиною для забезпечення високої якості:

Aunque Juan dijo que iba a venir; resulta que, a pesar de todo, no lo hizo. Sin embargo, no es que no quisiera; simplemente que el tiempo y las circunstancias le jugaron una mala pasada. Y es que, como quien dice, no hay mal que por bien no venga, aunque a veces uno no se dé cuenta hasta pasado un buen rato.

Переклад Google Translate: Хоча Хуан і казав, що прийде, виявилось, що він не прийшов. Однак, справа не в тому, що він не хотів; просто час та обставини зіграли з ним злий жарт. І,

як то кажуть, немає нічого поганого в тому, що було б добре, хоча іноді цього не усвідомлюєш, поки не минає деякий час.

Як ми можемо побачити, переклад Google Translate передає основний сенс оригінального тексту, зрозуміло, що Хуан не прийшов, причина не в його бажанні, а обставини зіграли злий жарт, і підкреслюється думка про «зло й добро». Однак автоматичний переклад має певні недоліки, характерні для машинних сервісів. По-перше, фразеологізми перекладено буквально. Наприклад, «*no hay mal que por bien no venga*» стало «*немає нічого поганого в тому, що було б добре*». Це зрозуміло, але звучить неприродно українською і втрачає ту мудрість, яку несе іспанський вислів. Професійний перекладач надав би інші варіанти цієї фрази, наприклад, «*лихо не без добра; нема добра без лиха; нема лиха без щастя*». По-друге, стиль і ритм речень трохи порушено. Речення звучать доволі механічно, тому не

вистачає емоційного забарвлення, смислової інтонації. Можна зробити висновки, що сам переклад зрозумілий і доволі точний за змістом, але вимагає стилістичного доопрацювання, щоб звучати живо, природно та відповідати українській мові і культурі.

DeepL [5] вирізняється високою точністю перекладу, особливо для європейських мов, завдяки використанню нейронних мереж. Сервіс дозволяє перекладати цілі документи з збереженням форматування та пропонує простий, інтуїтивно зрозумілий інтерфейс. Серед недоліків – обмежена мовна підтримка порівняно з Google Translate і деякі функції, доступні лише за платною підпискою.

DeepL широко використовується для перекладу технічних, юридичних та інших спеціалізованих текстів, де точність і стиль перекладу мають вирішальне значення.

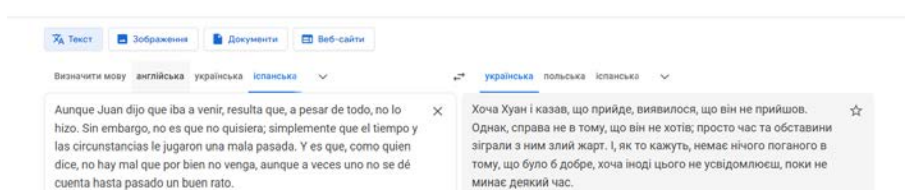

Рис. 1.

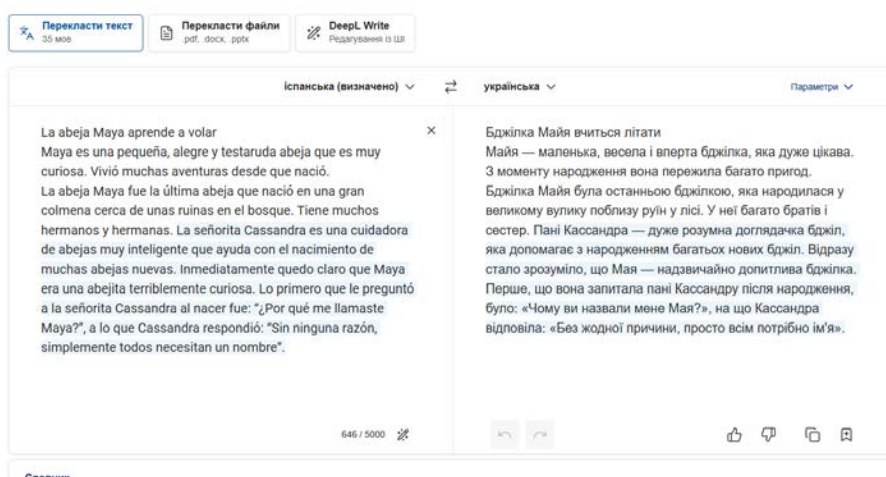

Рис. 2.

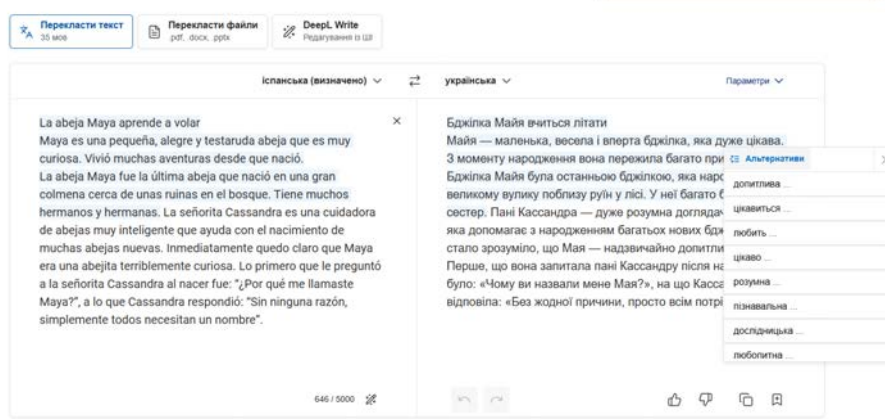

Рис. 3.

Maya es una pequeña, alegre y testaruda abeja que es muy curiosa. Vivió muchas aventuras desde que nació.

La abeja Maya fue la última abeja que nació en una gran colmena cerca de unas ruinas en el bosque. Tiene muchos hermanos y hermanas. La señorita Cassandra es una cuidadora de abejas muy inteligente que ayuda con el nacimiento de muchas abejas nuevas. Inmediatamente quedo claro que Maya era una abejita terriblemente curiosa. Lo primero que le preguntó a la señorita Cassandra al nacer fue: "¿Por qué me llamaste Maya?", a lo que Cassandra respondió: "Sin ninguna razón, simplemente todos necesitan un nombre".

Переклад DeepL: Майя – маленька, весела і вперта бджілка, яка дуже цікава. З моменту народження вона пережила багато пригод.

Бджілка Майя була останньою бджілкою, яка народилася у великому вулику поблизу руїн у лісі. У неї багато братів і сестер. Пані Кассандра – дуже розумна доглядачка бджіл, яка допомагає з народженням багатьох нових бджіл. Відразу стало зрозуміло, що Майя – надзвичайно допитлива бджілка. Перше, що вона запитала пані Кассандру після народження, було: «Чому ви назвали мене Майя?», на що Кассандра відповіла: «Без жодної причини, просто всім потрібно їм'я».

Переклад, отриманий через DeepL, загалом точний і коректно передає зміст оригінального тексту. Всі ключові факти зберігаються: Майя – маленька, весела та допитлива бджілка, яка народилася останньою в великому вулику поблизу лісових руїн, у неї багато братів і сестер, а пані Кассандра доглядає за новонародженими бджілками. Тобто зміст перекладу повністю відповідає оригіналу. Якщо брати до уваги ролі перекладача, то тут перекладач-редактор побачив би, що слово *terriblemente* у цьому контексті не просто означає «дуже», воно додає легкий гумористичний або грайливий відтінок, як би трохи перебільшено, що дуже характерно для дитячих текстів. Переклад «надзвичайно допитлива» передає зміст, але втрачає цю легку експресію. Варіанти на кшталт «дуже знаттєлюбна» або «страшенно допитлива» набагато краще передають дитячий характер Майї, її допитливість із ноткою жвавості та гумору, роблячи текст більш живим і природним для маленького читача. Але навіть після отримання такого варіанту, сам користувач може його ретельно проаналізувати в рамках програми-пере-

кладача, та з її допомогою підібрати правильний синонім, як це зображено на рисунку 3. Загалом, вважаємо, що переклад точний, але трохи сухий і формальний для дитячого тексту. DeepL добре передав сенс і факти, однак переклад потребує «людської руки» для стилістичної адаптації, додання легкості, грайливості і казкового забарвлення, щоб він звучав більш природно українською для дітей.

Bing Translator [6] інтегрується з продуктами Microsoft, такими як Word і Excel, що зручно для бізнес-користувачів. Сервіс підтримує голосовий ввід, що дозволяє перекладати аудіо-повідомлення, і пропонує конкурентоспроможне ціноутворення для організацій. До недоліків належать менша точність перекладу порівняно з DeepL та обмежена кількість мов у порівнянні з Google Translate.

Bing Translator часто використовується для швидкого перекладу простих текстів або інтеграції у робочі процеси компанії, які активно користуються продуктами Microsoft.

El osito Nico esta tristón. A él le gustaría ser una abejita. La abejita Maya le dice que las abejas trabajan duro todo el día. Así que Nico se pone trabajar inmediato. Maya guarda la entrada de la colmena. ¡Los animales que no viven aquí, no pueden entrar! Nico pone la cara muy seria y se coloca delante de la puerta. La hermana de Maya busca flores durante todo el día, para hacer miel a partir del néctar. Nico recoge su mochila y comienza a caminar, en busca de flores. Cuando las abejas regresan a casa por la noche, ponen la miel en frascos. Nico llena tres de ellos, pero luego se queda dormido... ¡Esta agotado por el duro trabajo! La familia de Maya sigue trabajando toda la noche, sin tomar un descanso. ¿Y Nico? ¡Ha decidido que es feliz siendo un oso y disfrutando de la rica miel!

Переклад Bing Translator: Ведмедик Ніко сумний. Він хотів би бути бджілкою. Бджілка Майя говорить йому, що бджоли працюють важко цілий день. Тож Ніко негайно починає працювати. Майя охороняє вхід до вулика. Тварини, які не живуть тут, не можуть увійти! Ніко дуже серйозно дивиться і стає перед дверима. Сестра Майї цілий день шукає квіти, щоб зробити мед із нектару. Ніко бере свій рюкзак і вирушає на пошуки квітів. Коли бджоли повертаються додому ввечері, вони кладуть мед у банки. Ніко заповнює три з них, але потім засинає... Він втомлений від важкої праці! Сім'я Майї працює всю ніч без

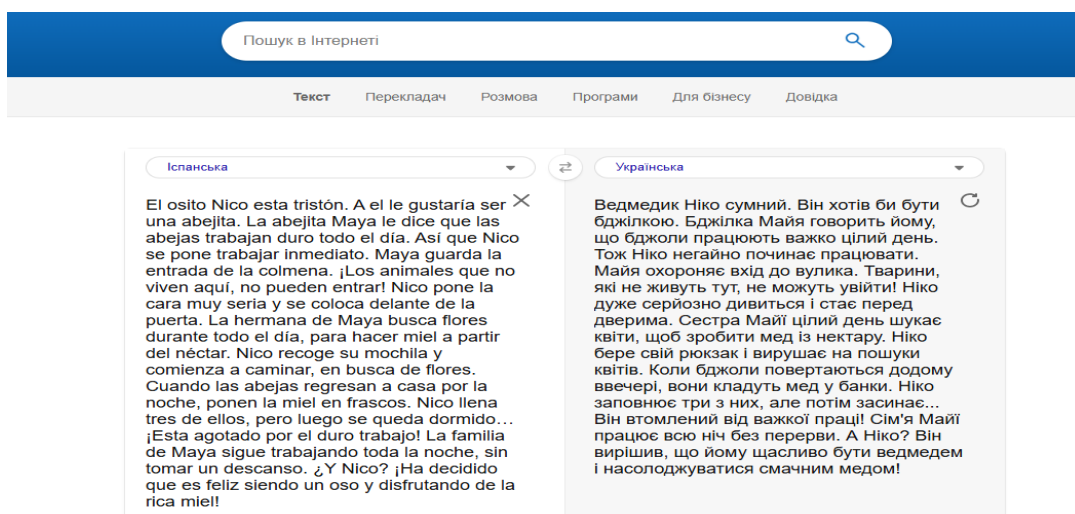

Рис. 4.

перерви. А Ніко? Він вирішив, що йому щасливо бути ведмедем і насолоджуватися смачним медом!

Фраза «Ніко дуже серйозно дивиться і стає перед дверима» є буквальною і формально правильним перекладом оригіналу, але вона звучить досить сухо та статично. Втрачається емоційна експресія, яка важлива для дитячого казкового тексту. Дитячий читач потребує живих образів, конкретних дій і емоцій, щоб легше уявляти персонажа та його настрій. Як варіант, можна було б перекласти як «Ніко зробив серйозну мордочку і став перед дверима». Переклад Bing передає зміст і факти, але він дуже буквальний і трохи сухий – майже як «звіт про події», а не казка для дітей. У дитячих текстах важливо, щоб читачі бачили

емоції персонажів, відчували їхні переживання та сприймали ритм пригод, тому потрібна стилістична адаптація.

Онлайн-словники сьогодні стали невід'ємним інструментом для перекладачів, студентів і всіх, хто вивчає іноземні мови. Вони забезпечують швидкий доступ до перекладів, граматичних характеристик, прикладів вживання слів у контексті та фразеологізмів. На відміну від паперових словників, електронні ресурси постійно оновлюються, дозволяючи користувачеві отримувати актуальну інформацію про сучасну лексику, неологізми та спеціалізовані терміни. Крім того, онлайн-словники пропонують різноманітні функції: пошук синонімів, аудіо вимову, інтерактивні вправи та переклад складних словоспо-

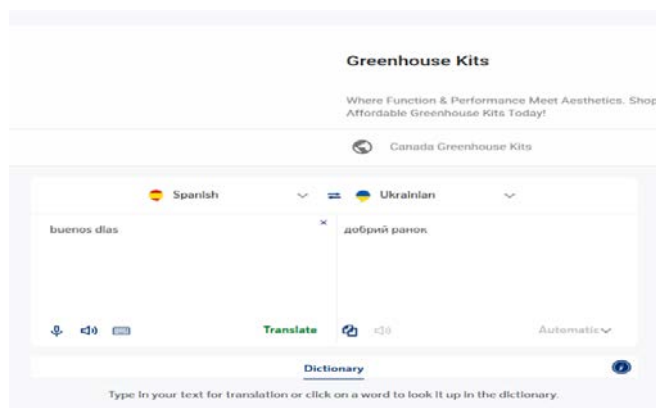

Рис. 5.

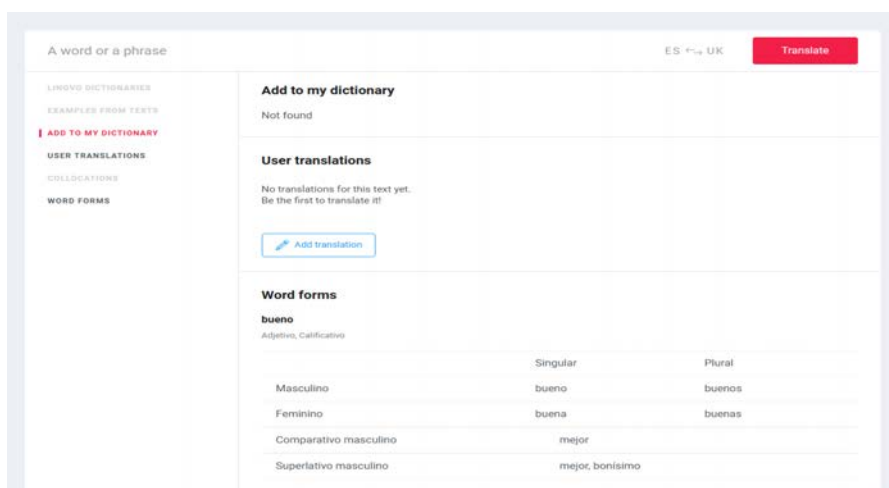

Рис. 6.

Таблиця 1

Онлайн-сервіс	Точність перекладу	Функціональні можливості	Доступність / простота використання	Зручність інтерфейсу
Google Translate	Середня	Високі (підтримка 100+ мов, OCR, інтеграція з Google-сервісами)	Висока (безкоштовно, доступно онлайн)	Середня
DeepL	Висока	Середні (краща якість для європейських мов, переклад документів)	Середня (безкоштовно для базових функцій, платно для Pro). Більша варіація варіантів користування (як онлайн, так можна і встановити на ПК чи смартфон)	Висока
Bing Translator	Середня	Середні (інтеграція з Microsoft Office, голосовий переклад)	Висока (онлайн, безкоштовно)	Середня

лучень, що робить процес вивчення мови більш динамічним і ефективним. Завдяки цьому вони стали не просто інструментом для перекладу окремих слів, а повноцінним ресурсом для навчання, досліджень та професійної роботи перекладача.

PONS.eu Словники – це онлайн-платформа, яка пропонує широкий спектр словників для перекладу між різними мовами, зокрема англійською, німецькою, французькою, іспанською та іншими. Вона відома своєю інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом і доступністю через веб-браузер. PONS.eu включає не лише переклад слів, але й приклади вживання, фрази, синоніми та граматичні пояснення, що робить її зручною для вивчення мов [7].

Безкоштовний доступ: базові функції доступні безкоштовно, що дозволяє користувачам швидко перевіряти переклади Велика кількість мов: Підтримує переклад між багатьма мовами, що корисно для мультимовних користувачів.

Приклади та контекст: надає приклади використання слів у реальних реченнях, що допомагає краще зрозуміти їх значення.

Онлайн-доступ: не потребує встановлення програмного забезпечення, доступний з будь-якого пристрою з інтернетом.

Lingvo Live – це сімейство електронних словників, доступних як у вигляді програмного забезпечення для ПК, так і в мобільних додатках. Воно підтримує переклад між 20+ мовами, включаючи українську, російську, англійську та інші, з великою базою словників (понад 200), що охоплюють загальну лексику, тематичні та тлумачні словники. Програма відома технологіями розпізнавання тексту та інтеграцією з іншими додатками.

Розширені функції: підтримує переклад тексту з зображень, відео та документів завдяки технологіям OCR, а також пропонує інтерактивні вправи для вивчення мов (Lingvo Tutor). Деталізо-

вані словникові статті: включає транскрипцію, наголоси, граматичні форми та озвучення слів носіями мови. Користувачки словники: дозволяє створювати та редагувати власні словники, що корисно для індивідуального навчання чи роботи [8].

Обидва інструменти мають свої сильні сторони: PONS.eu ідеально підходить для швидкого онлайн-перекладу та доступу з будь-якого місця, тоді як Lingvo Live пропонує глибший функціонал і онлайн-можливості, особливо для серйозного вивчення мов чи професійного перекладу, але мають і великий недолік – це невеликий об'єм перекладацьких одиниць, тексти не може перекладати.

При перекладі текстів важливо не лише знайти правильне значення слова, а й порівняти різні варіанти перекладу, щоб вибрати найбільш природний і точний. Саме тут на допомогу приходять *онлайн-порівнювачі перекладів* – інструменти, що дозволяють бачити різні варіанти перекладу одного й того ж тексту, оцінювати стилістичну відповідність та обирати найкращий варіант для конкретного контексту.

Сервіси на кшталт **Reverso Context** демонструють, як сучасні онлайн-інструменти можуть значно полегшити роботу з мовами: вони не лише надають переклади, а й показують, як слова та фрази вживаються у реальному контексті, допомагають вивчати граматику, перевіряти правопис і навіть створювати власні флеш-картки для навчання. Завдяки таким можливостям користувач отримує не просто словниковий переклад, а повноцінну мовну підтримку для навчання чи професійної діяльності.

Reverso Context – це онлайн- та мобільний додаток, який поєднує великі обсяги даних із багатомовних корпусів, дозволяючи користувачам шукати переклади у контексті. Ці тексти переважно походять із фільмів, книг і державних документів,

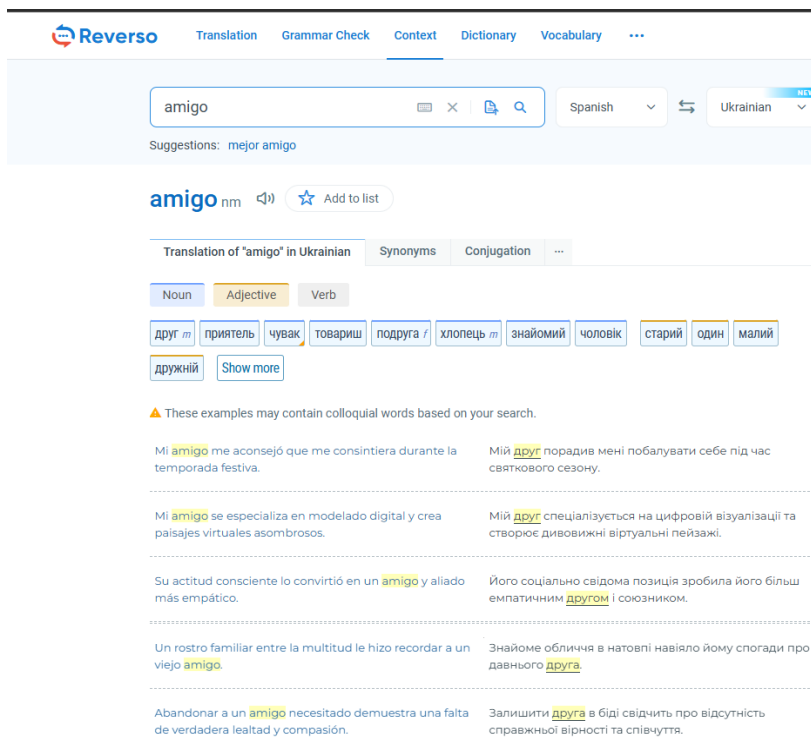

Рис. 7.

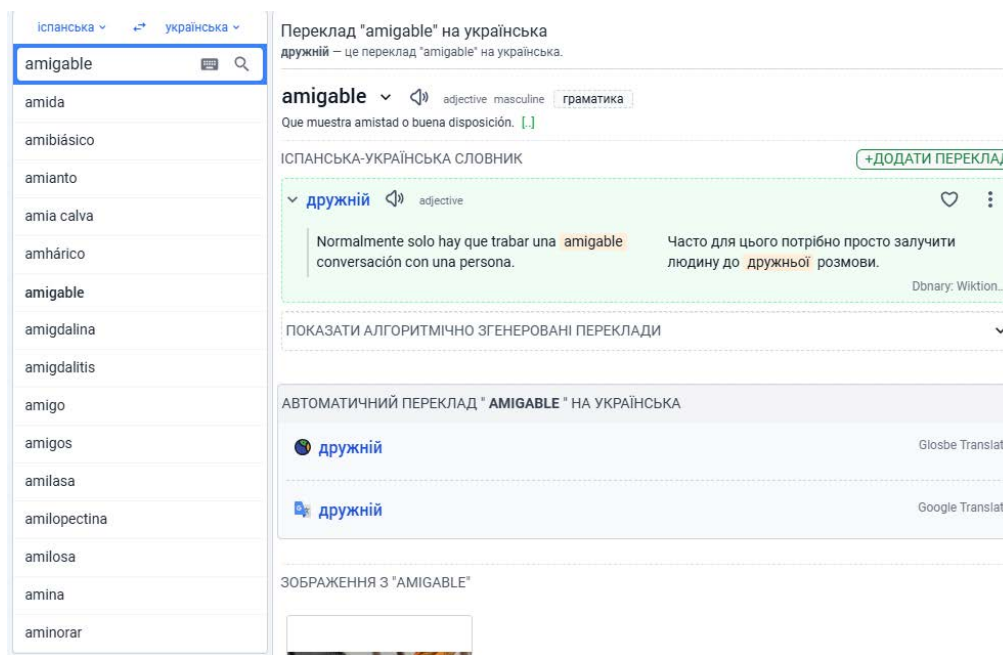

Рис. 8.

що дозволяє бачити ідіоматичні вживання перекладів, синоніми та прослуховування слів у голосовому форматі. Додаток Reverso Context також пропонує функції для вивчення мов, такі як флеш-картки на основі слів із прикладених речень. Крім того, Reverso випустив розширення для браузерів Chrome та Firefox, що дозволяють інтегрувати функції Reverso Context у веб-перегляд [9].

На сайті Reverso також доступні спільні двомовні словники між різними парами мов, які використовують краудсорсинг, дозволяючи користувачам додавати нові записи та залишати відгуки. Сервіс включає інструменти для відмінювання дієслів у різних мовах, перевірку правопису та багатомовні граматичні довідники для вивчення мов. Таким чином, після використання онлайн-словників наступним кроком для перекладача або мовця стає порівняння варіантів перекладу та аналіз їх точності й природності, що є ключовим етапом у створенні якісного перекладу.

Сьогодні онлайн-словники стали невід'ємною частиною роботи перекладачів, студентів і всіх, хто вивчає іноземні мови.

Одним із таких ресурсів є Glosbe – потужний багатомовний словник, який поєднує традиційні словникові функції з сучасними технологіями і мультимедійним контентом. Для кожного слова Glosbe (рисунк 8) надає детальну інформацію та численні атрибути: частину мови, визначення, таблиці відмінювання і спряження дієслів, наголоси, граматичний рід, етимологію, приклади вживання тощо. Деякі слова супроводжуються графічними ілюстраціями, що створює ефект своєрідного «словника в картинках».

Як і традиційні паперові словники, Glosbe за замовчуванням показує слово у початковій формі: дієслова – в інфінітиві, іменники – в однині. Кожна словникова стаття містить інформацію про морфологічні, синтаксичні та граматичні властивості слова, його вимову, семантичні характеристики (значення, синоніми, антоніми, гіпероніми, гіпоніми), родинні слова

та етимологію. Для передачі вимови Glosbe підтримує Міжнародний фонетичний алфавіт (IPA) – систему фонетичної нотації, яка широко використовується у сучасних словниках. Це дозволяє користувачеві точно дізнатися, як звучить слово на іноземній мові. Особливістю Glosbe є надання не тільки перекладу слова, а й прикладів із літератури, а також перекладів словосполучень у контексті. Такий підхід допомагає глибше зрозуміти значення слова і легше його запам'ятати.

Крім класичного відображення словникової інформації, Glosbe [10] пропонує пов'язані слова та гіпертекстові шляхи до їх значень. Це дозволяє користувачеві швидко знаходити потрібне слово навіть при орфографічних помилках або неточному введенні запиту. Додатково Glosbe має функцію інтелектуального вводу, яка автоматично підставляє можливі варіанти слова під час набору, що значно прискорює пошук та роботу користувача. Поєднання цієї функції з підказками при орфографічних помилках робить ресурс ще більш зручним і надійним. Важливою частиною Glosbe є співпраця з волонтерами – носіями мови. Вони постійно поповнюють базу прикладами вимови слів і фраз за допомогою вбудованого інструмента Pronunciation recorder, доступного на смартфонах і комп'ютерах із мікрофоном. Крім того, система підтримує експорт звуково-текстових датасетів із проекту Mozilla Common Voice, що сприяє розвитку мовних технологій та машинного навчання. Таким чином, Glosbe поєднує традиційні функції словника з сучасними цифровими можливостями: мультимедіа, контекстуальні приклади, інтерактивні інструменти та участь носіїв мови. Це робить ресурс потужним і зручним помічником для всіх, хто вивчає мови, перекладає тексти або працює з лінгвістичними даними.

Висновок. Сучасні онлайн-інструменти перекладу значно змінили природу перекладознавства. Вони не замінюють професійного перекладача, але суттєво трансформують його роль: від «творця» первинного тексту до кваліфікованого редактора, що

працює з машинними та електронними ресурсами. Онлайн-інструменти виконують допоміжну роль, підвищуючи продуктивність, точність і швидкість перекладу, але залишають ключові завдання, пов'язані з адаптацією тексту до культурного та контекстного середовища, за людиною. Машинні перекладачі (Google Translate, DeepL, Bing Translator), електронні словники (PONS, Lingvo Live) та системи контекстного пошуку (Reverso Context, Glosbe), суттєво трансформували роль перекладача у професійній практиці. Ці зміни проявляються у кількох аспектах:

1. **Прискорення рутинних процесів:** Онлайн-інструменти дозволяють швидко отримувати попередній переклад тексту, підбирати лексичні відповідники та перевіряти граматику. Це звільняє час перекладача від механічних операцій і дає змогу зосередитися на стилістичному та контекстуальному опрацюванні тексту.

2. **Розширення лексикографічних можливостей:** Електронні словники та системи контекстного пошуку забезпечують доступ до багатоваріантних перекладів, прикладів уживання та спеціалізованої термінології. Це підвищує точність та якість перекладу, а також допомагає уникати калькування та стилістичних помилок.

3. **Нові функції перекладача як редактора:** Поява автоматизованих систем змістила акцент з безпосереднього створення тексту до контролю та редагування машинного перекладу. Перекладач тепер виступає скоріше як «редактор-експерт», який оцінює точність і природність тексту, враховує культурні та стилістичні нюанси, а також адаптує контент під цільову аудиторію.

4. **Підвищення міждисциплінарних компетенцій:** Сучасний перекладач повинен не лише володіти мовою та культурою, а й розуміти принципи роботи машинного перекладу, систем контекстного пошуку та роботи з великими корпусами текстів. Це формує нову професійну реальність, де технологічна компетентність стає обов'язковим компонентом професійних навичок.

Таким чином, сучасний перекладач поєднує лінгвістичну, культурну та технологічну компетенції, що робить професію більш гібридною і водночас більш затребуваною в умовах глобалізації та цифровізації комунікації.

Література:

1. Traductores online: cuáles son sus limitaciones y cómo podemos aprender a usarlos [Електронний ресурс] // El Tiempo. – Режим доступу: <https://www.eltiempo.com/tecnosfera/novedades-tecnologia/traductores-online-cuales-son-sus-limitaciones-y-como-podemos-aprender-a-usarlos-806183> (дата звернення: 15.08.2025).
2. Diccionarios en línea [Електронний ресурс] // Euroinnova. – Режим доступу: <https://www.euroinnova.com/blog/diccionarios-en-linea> (дата звернення: 10.08.2025).
3. If AI is so good, why are there still so many jobs for translators [Електронний ресурс] // NPR. – 18.06.2024. – Режим доступу: <https://www.npr.org/sections/planet-money/2024/06/18/g-s1-4461/if-ai-is-so-good-why-are-there-still-so-many-jobs-for-translators> (дата звернення: 04.08.2025).
4. Google Translate [Електронний ресурс] // Wikipedia. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Google_Translate (дата звернення: 20.08.2025).
5. DeepL Translator [Електронний ресурс] // Wikipedia. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/DeepL_Translator (дата звернення: 20.08.2025).
6. Microsoft Translator [Електронний ресурс] // Wikipedia. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Translator (дата звернення: 20.08.2025).

7. PONS Online Dictionary [Електронний ресурс] // PONS. – Режим доступу: <https://en.pons.com/translate> (дата звернення: 17.08.2025).
8. Lingvo Live [Електронний ресурс] // ABBYY Lingvo. – Режим доступу: <https://www.lingvolive.com/en-us> (дата звернення: 04.08.2025).
9. Reverso Context [Електронний ресурс] // Reverso. – Режим доступу: <https://context.reverso.net/translation/> (дата звернення: 27.07.2025).
10. Glosbe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://glosbe.com/> (дата звернення: 02.08.2025).

Bocharnykova T., Safronov A. The Function of Online Tools in Translation Studies Today: Assistance or Competition for Professional Translators

Summary. The article examines the role of modern online tools in the field of translation and their impact on the professional activity of translators. It systematizes the main groups of digital resources, including online translators (Google Translate, DeepL, Bing Translator), electronic dictionaries (PONS, Lingvo Live), and contextual search systems (Reverso Context, Glosbe). It is emphasized that each of these categories has its own functional features, advantages, and limitations in practical use.

Online translators provide quick access to texts in a foreign language and demonstrate an increasing level of accuracy thanks to neural algorithms; however, they often make stylistic errors and inaccuracies when dealing with complex or literary texts. Electronic dictionaries combine traditional lexicographic principles with the benefits of digital technologies: they provide grammatical features, contextual usage examples, and specialized terminology, but their relevance depends on the completeness of the databases and the frequency of updates. Contextual search systems allow users to see words and phrases in authentic texts, which helps avoid literal translation and more accurately take into account cultural and pragmatic aspects. At the same time, the quality of such services directly depends on the reliability of the examples provided.

It has been proven that the emergence and active use of online tools significantly transform the role of the translator. Now, he or she not only produces the text but also acts as an editor and analyst of machine translation, responsible for stylistic and cultural adaptation of the content. The translator becomes a “mediator” between machine algorithms and living language, combining linguistic knowledge, cultural awareness, and technological competence. The article emphasizes that digital resources do not replace human labor but increase the speed, productivity, and quality of translation, freeing the translator from routine operations.

Thus, modern multimedia tools contribute to the formation of a new model of professional translation activity, which requires not only language proficiency but also a deep understanding of digital technologies. The article argues that it is precisely the combination of linguistic, cultural, and technical competencies that shapes a competitive specialist in the context of globalization and digitalization of communication.

Key words: online translators, electronic dictionaries, contextual search systems, Google Translate, DeepL, Bing Translator, PONS, Lingvo Live, Reverso Context, Glosbe, machine translation, translation studies, artificial intelligence, professional activity of the translator.

Дата першого надходження рукопису
до видання: 19.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису
після рецензування: 17.09.2025

Дата публікації: 21.10.2025